

KỶ CỤC!

(Tập ghi TTBG)

Khi Âu Cơ còn nhỏ, có lần nghe nó nói, về ganh tỵ:

“Mẹ đâu có thương con hay anh Nô, mẹ chỉ thương các đứa con tinh thần của mẹ!”

Ngó người, nghe nó nhắc:

“Chính Mẹ nói hai anh em con làm khổ mẹ, còn các đứa con tinh thần không như vậy, nên mẹ yêu họ hơn.”

Tôi cười xòa:

“Đúng, mẹ có nói điều đó, nhưng chỉ nói đùa. (Đôi giọng nghiêm trang) Sau này con lớn, bước hẳn vào nghiệp văn chương, con mới hiểu được lời mẹ.”

Thật! Tôi có cái nhìn (có lẽ là) kỳ cục về những đứa con tinh thần của mình. Tôi luôn luôn nghĩ chúng “có linh hồn”, đối xử với chúng như với con gái, con trai. Từ khi chúng chỉ là những phác thảo đầu tiên trong trí não cho đến lúc biến hình thành những cuốn sách đẹp đẽ, nhất nhất đều chỉ một tay tôi chu toàn chăm sóc. Thương hai đứa con xác thịt thế nào thì thương những đứa con tinh thần y như vậy trong tình thương của cả người cha lẫn người mẹ.

Với chủ trương “*Thà tặng không chữ nghĩa cho một anh nghèo mê đọc sách, chứ không thà bán chúng vào tay tên trưởng giả học đòi*”

làm người trí thức”, mấy mươi năm cầm viết, ngoài tờ Văn Uyển định kỳ Xuân Hạ Thu Đông, tôi chưa bao giờ “bán” con mình cho các tờ tạp chí trên đất Mỹ để cầu danh cầu lợi. Tôi sợ con bị dày vò trong tay những tên chủ báo “không biết đọc sách”.

Chỉ BA lần họa hiếm xảy ra với ba người bạn (theo lời “nài xin” tha thiết của họ) mà tôi mới “buông” con cho chạy nhảy trên đất người với lời cam kết chắc nịch của cả ba “chủ đất”: *“Không bỏ sót chữ nào của BG”*.

Đó là các trường hợp:

1/ Anh Nguyễn Văn Sanh chủ trương tờ Sài Gòn Nhỏ chi nhánh San Jose với bài *“Phạm Duy, Ông Là Ai?”*

2/ Anh Nguyễn Văn Hóa chủ trương mạng lưới Giao Điểm (khoảng 2004), với hai bài *“Vén Màn Vỡ-Bi-Hài-Kịch Trong Chữ Nghĩa Vũ Thư Hiên”* và bài *“Tổ Quốc Ăn Năn Hay Thùng Rỗng Kêu To Của Nguyễn Gia Kiểng”*.

3/ Nhà văn Uyên Thao điều hành tuần báo Tiếng Quê Hương (đầu năm 2004) ở Virginia với bài *“Khóc Người Thiên Thu”*.

Thêm một trường hợp cá biệt:

-Năm nào (tôi quên rồi, hình như 2007 thì phải?), chủ nhân một website có tiếng ở miền Đông Nam Hoa Kỳ, tự dung đọc bài *“Phan Nhật Nam, Năng Thuyết Bất Năng Hành”* tôi viết vào tháng 11 năm 1993, thích quá, gọi qua San Jose làm quen, rồi, một cách rất lịch sự và lễ phép, xin tôi vài bài khác cùng thể loại. Tôi cho. Bài nào của tôi trước khi post lên trang web, anh đều gửi trước cho tôi xem, cung cách

rất đàng hoàng (điều rất khác với các bài viết dữ dằn hung hãn của anh).

Đạo còn sống chung, TNH là người đảm nhận vai trò phát hành những tác phẩm cả hai đã xuất bản. 60% (cho tác giả) và 40% (cho nhà sách), trả tiền mặt tại chỗ trên vài trăm bản.

Khi TNH đã bỏ đi, chán cái lối kèo nài bản thủ con buôn, tôi không màng nghĩ đến điều phát hành nữa. Từng tác phẩm viết xong, tự tay tôi trình bày bìa, làm bản kẽm ruột, xong đưa ra nhà in, hằng ngày lái xe đến đứng cạnh máy, chờ cho đến khi thành ra một ngàn “đứa nhỏ” xinh đẹp, xếp vào hăng chục thùng, bê về căn nhà Những Người Trăm Năm Cũ, phân cho nằm trên các kệ, phân xếp vào một góc phòng.

Từ giữa thập niên 2000, tôi viết càng lúc càng nhiều nhưng tiền in đã cạn, lại không còn chỗ chứa sách. Và nữa, tôi cũng không thích lối dán gáy bằng keo của các nhà in ở Mỹ, nên, kể từ khi tìm tòi rồi nghĩ ra được cách khâu sách bằng chỉ, hề hoàn tất cuốn nào là tôi dàn trang trên máy, xong in từ máy printer chừng 10 cuốn, tự tay đóng gáy, cắt bìa, may tép, ráp theo kích tấc nhỏ nhỏ tôi muốn (trông thanh nhã rất nhiều so với dáng vẻ bề ngoài kệch cỡm của lối in các nhà xuất bản khác, đặc biệt là NXB ở VN).

Cầm trên tay những đứa con xinh xắn thanh tao, 100% thủ công nghệ, cấu tạo và thành hình

từ bàn tay và tấm lòng âu yếm của người mẹ tác giả, lòng tôi rung động dạt dào..

Năm 2006 về VN, NXB Văn Nghệ TP HCM tha thiết xin in NCQC. Nhận tập bản thảo đem về Dalat xem thử, thấy con mình bị cắt đầu cắt tai tùm lum, tôi đau lòng, dứt khoát từ chối.

Cứ cho rằng “kỳ cục” trong tình thương con của tôi, cũng được, nhưng, tôi không thể “biến thành người khác”.

Khi Âu Cơ bắt đầu vào đại học, chọn ban Văn chương, tôi ủng hộ ngay. Sau, có lần đưa bà ngoại đi bệnh viện, một bà bác sĩ hỏi Âu Cơ “Học ngành nào?”, nó đáp: “Văn chương”. Tức thì bà quay sang tôi, bật nói: “Chị hay quá! Đây là lần đầu tiên em mới biết một đứa nhỏ VN theo học Văn Chương. Còn hầu như tất cả mọi gia đình VN, ai cũng xúi con học kinh doanh, địa ốc... cho mau thăng tiến vật chất.”

Đứa con trai cũng được tôi đối xử như thế. Tình thương con trong tôi biểu hiện trên hết ở hai chữ “Tự Do” (của con) và “Chịu Đựng” (của mẹ).

Tôi không bao giờ ngăn cản ý thích chúng một khi chúng đã quyết định, chỉ âm thầm “chờ đợi và giữ gìn nghị lực nhờ mai kia còn có thể giang tay ra đỡ khi chúng cần tới mình”. Đó là thứ tình trọn lẫn giữa Cha và Mẹ.

Các đứa con tinh thần KHÁC hẳn với hai đứa con thể xác. Chúng chỉ đem cho tôi hạnh phúc duy nhất, ban cho tôi nụ cười, đưa bàn tay mỏng mảnh kéo tôi lên những khi tôi nát lòng tuyệt vọng, rơi xuống hố thẳm. Có đứng vào chỗ tôi với tính cách “một người mẹ nghệ sĩ nhà văn” mới hiểu được rốt ráo thế nào là lòng thương con của tôi!

Năm tháng càng trôi, tôi càng nhận biết rõ lời nói đùa khi Âu Cơ còn nhỏ là *lời nói thật*. Hai đứa con xác thịt càng lớn càng thay đổi tâm tính, xa lìa mẹ... Còn các đứa con tinh thần, bao giờ và bao giờ chúng vẫn giữ được và ban cho tôi cái hạnh phúc của khi mới chập chững bước đi, bi bô gọi tiếng “mẹ” đầu tiên. Nhà văn MAY MẮN HON đọc giả có lẽ là ở điểm đó.

Năm 2017, về Sài Gòn, tôi nhận được email làm quen của một cậu trẻ. Câu chuyện dẫn từ “*một chục đứa con lưu lạc của TTBG*” đang nằm trong tay cậu; có nghĩa rằng, cậu (tình cờ, chắc hẳn?) tìm thấy được nhiều mặt sách của tôi nơi chợ bán sách cũ.

Nhìn “những đứa con lưu lạc” qua Facebook cậu gửi mà đau lòng! Nơi trang nhất có đầy đủ chữ ký và ngày tháng tôi ghi tặng ai đó; hai bản đề tặng nhà văn Hoàng Vũ Đông Sơn. Lúc bấy giờ mới nhớ lại lời anh Đông Sơn, năm 2013 tôi ghé thăm khi anh đang bệnh nặng (năm sau chết): “*Thế Phong giận con cái, điên tiết kêu ve chai bán sách hết các sách trong nhà!*”

Nghĩ, số phận những đứa con tinh thần của tôi thật đúng là “lưu lạc”. Đẹp đẽ chào đời ở Mỹ từ bàn tay người mẹ, “lưu lạc” vào tay những người bạn nhận sách ở Sài Gòn, tiếp tục “lưu lạc” vào cái giỏ người mua ve chai, xong “lưu lạc” ra ngoài chợ sách cũ, cuối cùng “lưu lạc” vào tay một anh có tiền, (nhưng có thể là tay) sưu tầm sách (lấy le!) hơn là yêu sách?

Năm 2018, một đêm tại nhà bà Di ở Quang Trung Nha Trang, ngồi đọc lại bản thảo Viết Cho Người Đã Chết trước khi đưa ra nhà in ngày mai, tôi thốt rùng mình rung động. Chữ nghĩa dịu dàng lai láng theo những nhân vật “đang còn sống”, một loại tài liệu đáng giá về một giới văn chương hải ngoại hiện tại... Tức thì gọi về cho anh Bằng Phong Đặng Văn Âu ở Nam Cali, bày tỏ cảm xúc đó, hẹn với anh ngày nào về Mỹ sẽ lái xe xuống nhà anh, làm một cuộc rượu thân mật với dăm bằng hữu. Anh nhận lời.

Nào dè khi về Mỹ, biết ra nổi “*muốn trình làng đứa con vừa chào đời với vài người bạn*” lại thành một cuộc “*ra mắt rằm rộ có micro, ca sĩ, thiệp mời đề huề, quan khách xa lạ...*” tôi đâm hoảng thật sự. (Rõ ràng anh Âu **không thể biết** con người tôi ra sao trong tình yêu dành cho những con chữ!) Thật may, cuối cùng cũng thoát... (Vô vàn cảm ơn Thượng Đế!)

Mấy ngày trước, nửa đêm thức dậy lại thấy cậu trẻ ở Sài Gòn gửi qua trang Facebook nhiều mặt sách của tôi. Có cái gì thật đau lòng khi

nhìn đến chúng. Tôi biết mình vô lý theo ý nghĩ: “*Cậu này chẳng bao giờ hỏi mua lấy lệ các tác phẩm TTBG mà lúc nào cũng cứ nài xin ‘Nếu về VN thì nhớ mang cho em những cuốn Văn Uyển hay các tác phẩm em chưa có’*”. Tôi thấy mỉa mai cho cái kiếp nhà văn và cho cả những đứa con tinh thần đang hiện hình trước mắt...

Nhiều độc giả tình cờ đọc tôi trong đâu đó, tìm số điện thoại (in nơi trang cuối) gọi hỏi mua toàn bộ tác phẩm TTBG mà họ “*không thấy nhà sách nào bày bán*”. Tấm lòng trân trọng chữ nghĩa (nếu không được như cụ Nguyễn Khắc Kham, Khoa trưởng ban Văn chương Đại học Văn Khoa Sài Gòn) thì chí ít cũng nên là như thế... Về sau, thỉnh thoảng nhận email một độc giả xa lạ “*xin chỉ giùm nơi mua sách TTBG*”, tôi đều cho họ cái Website TTBG để họ “*đỡ tốn tiền!*”

Cách đây một tháng, nhờ một cô bạn chở giùm cho đi bác sĩ. Cái bệnh chưa biết ra sao, lại thấy ngay kết quả kiệt sức khi về nhà nằm liệt THEO những câu chuyện tâm phào rất không tế nhị của cô bạn (nếu không muốn gọi rằng “*khoe mẽ cái may*” của chính cô trong cùng trường hợp “*đang rất đau khổ của tôi*”).

Khi còn nhỏ, Âu Cơ không rời tôi một bước. Vậy mà trong mấy mùa nghỉ hè Dalat, nó ít ôm tôi. Hỏi, thì nó đáp, về ý nhị: “*Con Nga (con gái anh Ngọc) không có mẹ. Mỗi khi có mặt nó, con không dám ôm mẹ, sợ nó tủi.*” Tôi nghe, rất mừng. Sự tế nhị (trước nỗi đau kẻ

khác) nếu không do Trời ban cho thì không phải dễ mà có!

Chuyện “những đứa con tinh thần lưu lạc” ở Sài Gòn bây giờ mơ hồ có điều trùng giống. Không phân tích được rõ ràng. Có cái gì cứ như xoáy xoáy nơi ngực, làm đau đốn trái tim.

Thôi, không muốn đào sâu chuyện này nữa. Chỉ một ý nghĩ hiện ra trong óc: *“Tôi nhận rằng mình là một người kỳ cục. Có lẽ rồi cuộc đời cũng end-up bằng một chứng điên!”*

Trần Thị Bông Giấy
(Bài kết thúc tại San Jose, thứ Tư June
9/2021
7:30 PM)
[]